

Пам`ятка бухгалтера.

Суть лізингу

Відносини лізингу на законодавчому рівні регулюються трьома документами: Цивільним кодексом України (далі – ЦК) (§ 6 гл. 58), Господарським кодексом України (далі – ГК) (ст. 292) та Законом України «Про фінансовий лізинг» у редакції від 11.12.2003 р. № 1381-IV (далі – Закон про фінлізинг).

Згідно з ч. 1 ст. 1 Закону про фінлізинг «фінансовий лізинг – це вид цивільно-правових відносин, що виникають із договору фінансового лізингу». Положення Закону застосовуються до відносин, які випливають із договору фінансового лізингу, за яким лізингодавець зобов'язується придбати у власність річ у продавця (постачальника) відповідно до встановлених лізингоодержувачем специфікацій та умов, і передати її у користування лізингоодержувачу на визначений строк не менше одного року за встановлену плату (лізингові платежі).

Предмет лізингу

Предметом лізингу є неспоживча річ, яка характеризується індивідуальними ознаками і віднесена відповідно до законодавства до основних фондів.

Згідно із ст.14.1.138 Податкового Кодексу основними фондами (засобами) визнаються «матеріальні активи (у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує **2500 гривень** і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить **один рік** (або операційний цикл, якщо він довший за рік).»

До основних засобів не належать: вартість землі, незавершені капітальні інвестиції, автомобільні дороги загального користування, бібліотечні та архівні фонди, матеріальні активи, вартість яких не перевищує 2500 гривень, нематеріальні активи.

Оподаткування операцій фінансового лізингу

Податок на прибуток

Податковим Кодексом операції фінансового лізингу віднесені до операцій особливого виду. Порядок їх оподаткування регулюється нормами ст. 153.7 Податкового Кодексу.

Облік об'єкта лізингу

Незважаючи на те що Законом про фінлізинг не передбачений перехід права власності на об'єкт фінансового лізингу в момент передачі об'єкта від лізингодавця до лізингоодержувача, для цілей оподаткування податком на прибуток у сторони, яка передає, така передача згідно із нормами абз. 3 ст.153.7 Податкового Кодексу прирівнюється до операції продажу об'єкта фінансового лізингу в момент такої передачі.

При цьому лізингоодержувач (орендар) включає вартість об'єкта фінансового лізингу (без урахування процентів, нарахованих або таких, що будуть нараховані відповідно до договору) до складу основних засобів з метою амортизації за наслідками податкового періоду, в якому відбувається така передача.

Лізинговий платіж

Лізинговий платіж для цілей оподаткування в тому періоді, в якому здійснюється його нарахування, збільшує у лізингоодержувача (орендаря) – валові витрати.

Однак валові витрати в лізингоодержувача збільшаться не на всю суму лізингового платежу, а лише на його частину. Так, абз.4 ст.153.7 визначено, що при нарахуванні лізингового платежу орендар збільшує витрати на таку частину лізингового платежу, яка дорівнює сумі процентів або комісій, нарахованих на вартість об'єкта фінансового лізингу (без урахування частини лізингового платежу, що надається в рахунок

компенсації частини вартості об'єкта фінансового лізингу) за **наслідками податкового періоду, у якому здійснюється таке нарахування.**

Слід зауважити, що сума попередньої оплати (авансу) не включається до складу витрат.

Отже, виходячи з норм Податкового Кодексу, лізинговий платіж розбивається лише на дві частини:

- 1) перша – відшкодовує вартість об'єкта лізингу;
- 2) друга – сума процентів або комісій, нарахованих на вартість об'єкта фінансового лізингу.

Амортизація

Відповідно до п. 1 ст. 18 Закону про фінлізинг амортизація на предмет лізингу нараховується згідно із законодавством, тобто відповідно до норм ст.144-146 Податкового Кодексу. Як наголошувалося, відповідно до ст.153.7 орендар включає вартість об'єкта фінансового лізингу до складу основних засобів і амортизує у порядку, передбаченому для придбання ОФ за правилами, які встановлено ст.144-146 Податкового Кодексу.

Поліпшення та ремонти

Поточний і капітальний ремонт, реконструкція, модернізація, технічне переозброєння та інші види поліпшення основних фондів, отриманих у фінансовий лізинг, здійснюється у загальному порядку відповідно до ст.144.1 та ст.146.12 Податкового Кодексу.

ПДВ

Відповідно до ст.14.1.191 Податкового Кодексу операції із передачі майна за договором фінансового лізингу прирівнюються до операцій з постачання товарів.

Дата виникнення податкового кредиту у лізингоодержувача встановлена ст.198.2 Податкового Кодексу. Даною нормою встановлено, що у **лізингоодержувача** право на податковий кредит на об'єкт фінансового лізингу виникає в момент фактичного отримання такого об'єкта від лізингодавця.

Частина лізингового платежу, яка складається з процентів та комісій у межах договору фінансового лізингу згідно абз.3 ст.196.1.2 не є об'єктом оподаткування ПДВ. Операції з оплати вартості додаткових послуг, передбачених договорами фінансового лізингу підлягають оподаткуванню ПДВ у загальному порядку згідно із ст.198.2 ПК.

Звертаємо увагу, що та частина лізингового платежу, що є компенсацією вартості об'єкта лізингу, обкладається ПДВ у періоді його передачі лізингоодержувачу. Тому податкове зобов'язання в періоді нарахування лізингового платежу в цій його частині, що компенсує вартість об'єкта, уже не виникатиме.

Повернення об'єкта фінансового лізингу орендарем

Відповідно до норм Закону про фінлізинг предмет фінансового лізингу може бути повернений лізингодавцеві у випадку:

- 1) повернення лізингоодержувачем предмета лізингу після закінчення договору фінансового лізингу;
- 2) відмови лізингодавця від договору у разі несплати лізингових платежів чи їх прострочення.

У податковому обліку така операція трактується як зворотній продаж (абз.5 ст.153.7 Податкового Кодексу). Вартість об'єкта, що повертається, визначається за **ціною, яка визначається на рівні суми лізингових платежів у частині компенсації вартості об'єкта фінансового лізингу, що є несплаченими за такий об'єкт лізингу на дату такого повернення.**

Податкове зобов'язання з ПДВ при зворотному продажі нараховується, виходячи із ціни об'єкта лізингу, визначеною за правилами абз.5 ст.153.7 ПК за ставками, які передбачені ст.193.1 п.а) з урахуванням перехідних положень, а саме:

- в 2011 - 2013 році – ставка податку становить 20%;
- з 2014 року – ставка податку становить 17%.

Збір за першу реєстрацію транспортного засобу.

Платниками збору згідно Податкового Кодексу є юридичні і фізичні особи, які здійснюють першу реєстрацію в Україні транспортних засобів, що відповідно до Кодексу є об'єктами оподаткування. Предмети лізингу є власністю лізингодавця, тому саме лізингова компанія здійснює першу реєстрацію і є платником збору. Лізингоодержувачі не є платниками збору за першу реєстрацію транспортного засобу, а тому не повинні надавати відповідну звітність до податкових органів за місцем реєстрації лізингоодержувача, а також сплачувати цей збір до бюджету.

На відміну від норм податкового законодавства, яке діяло до 01.01.2011 року, збір за першу реєстрацію сплачується одноразово саме при першій реєстрації.

Страховання предметів лізингу.

Витрати на страхування предметів лізингу регламентуються ст.140.1.6 Податкового Кодексу і можуть бути включені до складу витрат лізингоодержувача, якщо це передбачено договором фінансового лізингу.

Бухоблік фінлізингу

Загальні положення

Згідно із ч. 1 ст. 3 Закону України від 16.12.97 р. № 723/97-ВР «Про фінансовий лізинг» (далі – Закон про фінлізинг) предметом договору лізингу може бути неспоживна річ, визначена індивідуальними ознаками та віднесена відповідно до законодавства до основних фондів. При цьому слід звернути увагу, що у бухгалтерському обліку терміну «фінансовий лізинг» тотожний термін «фінансова оренда».

Відповідно до п. 4 П(С)БО 14 «Оренда» фінансова оренда – оренда, що передбачає передачу орендарю всіх ризиків та вигод, пов'язаних із правом користування та володіння активом. Оренда вважається фінансовою за наявності хоча б однієї з наведених ознак:

- 1) орендар набуває права власності на орендований актив по закінченні строку оренди;
- 2) орендар має можливість та намір придбати об'єкт оренди за ціною, нижчою за його справедливую вартість на дату придбання;
- 3) строк оренди становить більшу частину строку корисного використання (експлуатації) об'єкта оренди;
- 4) теперішня вартість мінімальних орендних платежів з початку строку оренди дорівнює або перевищує справедливую вартість об'єкта оренди;
- 5) орендований актив має особливий характер. Це дає змогу лише орендареві використовувати його без витрат на його модернізацію, модифікацію, дообладнання;
- 6) орендар може подовжити оренду активу за плату, значно нижчу за ринкову орендну плату;
- 7) оренда може бути припинена орендарем, який відшкодовує орендодавцю його втрати від припинення оренди.

Облік об'єкта фінансового лізингу

Орендар (лізингоодержувач) відображає в бухгалтерському обліку одержаний у фінансовий лізинг об'єкт одночасно як актив і зобов'язання за найменшою на початок строку оренди оцінкою:

- справедливою вартістю активу;
- теперішньою вартістю суми мінімальних орендних платежів.

Сплата орендних платежів

При укладенні договорів фінансової оренди орендний платіж складається з двох частин:

- компенсації вартості обладнання;
- фінансових витрат орендаря.

Оскільки за П(С)БО 14 «Оренда» вартість обладнання відображається орендарем у періоді отримання об'єкта, тому із загальної суми орендного платежу слід виділити ту частину, яка є фінансовими витратами орендаря і відноситься до звітного періоду. Такі витрати відображаються на субрахунку 952 «Інші фінансові витрати»

Поліпшення та ремонт майна

Бухгалтерський облік ремонтів, які здійснює орендар, потрібно розділити на дві категорії:

1. Ремонти, які здійснюються для підтримання об'єкта в робочому стані і ніяких додаткових економічних вигод підприємству не приносять (поточний ремонт та технічне обслуговування). У такому разі, слід керуватися п. 15 П(С)БО 7 «Основні засоби» і відносити такі витрати до витрат звітного періоду, відображаючи їх на відповідних рахунках 8-го чи 9-го класу.

2. Ремонти, які принесуть у подальшому підприємству додаткові економічні вигоди (капітальний ремонт, модернізація, поліпшення об'єкта). Облік таких ремонтів за фінансовою орендою регламентує п. 6 П(С)БО 14 «Оренда». Виходячи з цього пункту, витрати з ремонту спочатку слід капіталізувати на субрахунку 152 «Придбання (виготовлення) основних засобів». Надалі такі витрати збільшать балансову вартість об'єкта та будуть амортизуватися в його складі (п. 6 П(С)БО 14 «Оренда»). Необхідно пам'ятати, що нарахування амортизації в бухгалтерському обліку призупиняється на період реконструкції, модернізації, дообладнання та консервації об'єкта згідно із п. 23 П(С)БО 7 «Основні засоби».

Амортизація об'єкта фінансового лізингу

Амортизація нараховується орендарем протягом періоду очікуваного використання активу від вартості, за якою об'єкт було поставлено на облік. Періодом очікуваного використання об'єкта фінансового лізингу є строк корисного використання (якщо договором передбачено перехід права власності на актив до орендаря) або коротший з двох періодів – строк оренди чи строк корисного використання об'єкта фінансового лізингу (якщо переходу права власності на актив по закінченні строку оренди не передбачено).

Амортизацію слід відображати за кредитом субрахунку 131 «Знос основних засобів».

Таблиця. Облік операцій фінансового лізингу

№ з/п	Господарська операція	Бухгалтерський облік		Податковий облік	
		Дт	Кт	ВД	ВВ
	2. У лізингоодержувача				
1.	Отримано обладнання від лізингодавця	152	531	–	–
2.	Відображений податковий кредит з ПДВ	641	531	–	–
3.	Введений в експлуатацію об'єкт лізингу	104	152	–	–
4.	Включена до складу поточних частина	531	611	–	–

	довгострокових зобов'язань, що підлягає погашенню протягом першого року лізингу				
5.	Нарахована сума винагороди, що підлягає сплаті в першому кварталі періоду строку лізингу	952	684	–	ВВ
6.	Відображений податковий кредит з ПДВ	641	684	–	–
7.	Списані з поточного рахунку в погашення заборгованості з лізингових платежів:				
	- погашення заборгованості за обладнання	611	311	–	–
	- погашення заборгованості за нарахованими відсотками	684	311	–	–